

SUOSITUKSET

KOMISSIO

KOMISSIION SUOSITUS,

annettu 4 päivänä joulukuuta 2008,

kolmansiin maihin suuntautuvaan radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen vientiin sovellettavista arviointiperusteista*(tiedoksiannettu numerolla K(2008) 7570)**(2008/956/Euratom)*

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan atomienergiayhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 33 artiklan toisen kohdan ja 124 artiklan toisen luetelmakohdan,

ottaa huomioon radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtojen valvonnasta ja tarkkailusta 20 päivänä marraskuuta 2006 annetun neuvoston direktiivin 2006/117/Euratom⁽¹⁾ ja erityisesti sen 16 artiklan 2 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Kansainvälisesti sovitut säteilysuojeluperiaatteet muodostavat perustan toimenpiteille, joilla torjutaan radioaktiivisesta jätteestä tai käytetystä ydinpolttoaineesta lähtevää ionisoivaa säteilyä.
- (2) Jotta sellaiset periaatteet olisivat toimivia, on niiden oltava osa kansallista sääntelyjärjestelmää.
- (3) Yhteisössä vallalla olevan, radioaktiivisiin aineisiin kohdistuvaa toimintaa koskevan turvallisuuskulttuurin mukaisesti sääntelyviranomaisten ja toiminnanharjoittajien on oltava toisistaan riippumattomia, jotta voidaan varmistaa radioaktiivisen jätteen tai käytetyn ydinpolttoaineen asianmukainen huolto.
- (4) Radioaktiivisen jätteen tai käytetyn ydinpolttoaineen kolmansiin maihin suuntautuvien siirtojen hyväksymisluvat ovat viejäjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten vastuulla.
- (5) Viejäjäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten olisi direktiivin 2006/117/Euratom 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen arviointiperusteiden mukaisesti muodostettava kanta kolmansien maiden hallinnollisesta ja teknisestä valmiudesta varmistaa radioaktiivisen jätteen

ja käytetyn ydinpolttoaineen huollon turvallisuus sekä niiden sääntelyrakenteiden asianmukaisuus.

- (6) Jäsenvaltioiden olisi sovellettava näitä arviointiperusteita tietyssä tärkeysjärjestyksessä.
- (7) Käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskeva yhteinen yleissopimus on tärkein kansainvälinen oikeudellinen väline, joka käsittelee radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen huollon turvallisuutta.
- (8) Näiden arviointiperusteiden noudattamisen lisäksi muita, esimerkiksi poliittisia, taloudellisia, yhteiskunnallisia, eettisiä, tieteellisiä ja yleiseen turvallisuuteen liittyviä näkökohtia voidaan ottaa huomioon annettaessa lupaa radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtoihin kolmanteen maahan.
- (9) Direktiivin 2006/117/Euratom 2 artiklassa säädetään jäsenvaltion tai siinä jäsenvaltiossa toimivan yrityksen, johon radioaktiivinen jäte on määrä siirtää käsittelyä varten tai muuta materiaalia on määrä siirtää radioaktiivisen jätteen talteenottoa varten, oikeudesta palauttaa radioaktiivinen jäte käsittelyn jälkeen alkuperämaahan. Siinä säädetään myös, ettei direktiivi 2006/117/Euratom vaikuta sellaisen jäsenvaltion tai sellaisessa jäsenvaltiossa olevan yrityksen, johon käytettyä polttoainetta on tarkoitus siirtää jälleenkäsiteltäväksi, oikeuteen palauttaa jälleenkäsittelystä talteen otettu radioaktiivinen jäte alkuperämaahan.
- (10) Tässä suosituksessa annetut arviointiperusteet ovat direktiivin 2006/117/Euratom 21 artiklalla perustetun neuvoo-antavan komitean lausunnon mukaiset,

⁽¹⁾ EUVL L 337, 5.12.2006, s. 21.

SUOSITTAA:

1. Direktiivin 2006/117/Euratom 16 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun radioaktiivisen jätteen tai käytetyn ydinpolttoaineen vientiin kolmansiin maihin olisi kohdistettava pääasiassa seuraavia vaatimuksia:
 - a) työntekijöiden ja yleisön suojaamiseksi säteilyltä olisi vahvistettava asianmukaiset kansalliset säännökset, joiden täytäntöönpanoa olisi valvottava; säännösten olisi oltava asiaa koskevien kansainvälisesti hyväksytyjen säteilysuojelunormien mukaiset;
 - b) toimintaa, johon liittyy radioaktiivisista aineista, kuten radioaktiivisesta jätteestä ja käytetystä ydinpolttoaineesta aiheutuva vaara, olisi säädeltävä johdonmukaisella lainsäädäntökehyksellä;
 - c) olisi perustettava toimivat riippumattomat sääntelyviranomaiset, joilla on valtuudet myöntää toimilupia, tarkastella niitä uudelleen, tehdä tarvearvioita, vastata tarkastuksista ja lainsäädännön täytäntöönpanon valvontatoimista ja joilla on siihen tarvittavat voimavarat;
 - d) vastuut olisi jaettava selkeästi käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon eri vaiheisiin osallistuvien elinten, erityisesti toiminnanharjoittajien ja sääntelyviranomaisten välillä;
 - e) on oltava järjestelmä, jossa radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen huolto-organisaatiot raportoivat viranomaisille tai jossa viranomaiset myöntävät lupia;
 - f) olisi varmistettava, että pääasiallinen vastuu käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuudesta kuuluu asiaa koskevan toimiluvan haltijalle ja että kukin toimiluvan haltija kantaa vastuunsa;
 - g) käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huoltolaitoksella olisi oltava sen koko toiminta-aikana turvallisuuteen liittyvää toimintaa varten pätevää henkilökuntaa; käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huoltolaitosten turvallisuuden tukemiseksi olisi oltava riittävät varat niiden toiminta-aikana ja käytöstäpoistoa varten;
 - h) olisi perustettava kansallinen vastuuvakuutusjärjestelmä, jonka täytäntöönpanoa valvotaan;
 - i) käytetyn ydinpolttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuuden varmistamiseksi olisi perustettava ja pantava täytäntöön asianmukaiset laadunvarmistusohjelmat;
 - j) olisi toteutettava riittävät suoja- ja korjaustoimenpiteet, mukaan luettuina tiedottaminen kyseessä oleville väestö-

ryhmille sekä hätäsuunnitelmien valmistelu ja testaaminen säteilyhäätötilan varalta päästöjen rajoittamiseksi ja säteilyhäätötilan vaikutusten lieventämiseksi.

2. Jotta jäsenvaltiot voivat arvioida, täyttyvätkö edellä mainitut radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen kolmansiin maihin suuntautuville siirroille asetetut vaatimukset, niiden olisi otettava huomioon, täyttävätkö kolmannet maat seuraavat arviointiperusteet:

a) Pääasialliset arviointiperusteet:

- kuuluuko maa kansainväliseen atomienergiajärjestöön (IAEA) ja noudattaako se IAEA:n asiaa koskevia turvallisuusnormeja,
- onko maa allekirjoittanut ja ratifioinut käytetyn polttoaineen ja radioaktiivisen jätteen huollon turvallisuutta koskevan yhteisen yleissopimuksen ja noudattaako se sitä osoittaen siten halukkuutensa täyttää yhteisestä yleissopimuksesta aiheutuvat velvollisuudet ja osoittaen myös käytännössä noudattavansa radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen huollon turvallisuutta koskevia säännöksiä,
- onko maa allekirjoittanut ja ratifioinut ydinaineiden turvajärjestelyjä koskevista toimista tehdyn yleissopimuksen ja sen muutoksen, joissa muun muassa veloitetaan estämään ja havaitsemaan ydinmateriaaleihin liittyviä rikoksia ja rankaisemaan niistä,
- onko maa allekirjoittanut ja ratifioinut ydinturvallisuutta koskevan yleissopimuksen ja noudattaako se sitä; kyseinen yleissopimus on ydinturvallisuuden alalla kaikkein tärkein oikeudellinen väline, ja siinä annetaan myös tärkeitä määräyksiä hätävalmiudesta ja säteilysuojelusta,
- onko maa alistanut käytettyä ydinpolttoainetta käsittelevät laitokset IAEA:n ydinmateriaalivalvontasopimuksen alaiseen valvontaan ydinsulkusopimuksen ja siihen liittyvien lisäpöytäkirjojen allekirjoituksen ja ratifioinnin yhteydessä osoituksena siitä, ettei käytettyä ydinpolttoainetta käytetä muihin kuin rauhanomaisiin käyttötarkoituksiin,
- onko maa allekirjoittanut ja ratifioinut joko Wienin yleissopimuksen korvausvastuusta ydinvahinkojen alalla, sen muutospöytäkirjan, yleissopimuksen ydinvahinkojen lisäkorvauksista tai 29 päivänä heinäkuuta 1960 tehdyn yleissopimuksen vahingonkorvausvastuusta ydinvoiman alalla, sellaisena kuin se on muutettuna 28 päivänä tammikuuta 1964 tehdyllä lisäpöytäkirjalla ja 16 päivänä marraskuuta 1982 tehdyllä pöytäkirjalla (Pariisin yleissopimus), tai noudattaako se niitä osoittaakseen, että toimiluvan haltija kantaa päävastuun ydinvahingon tapahtuessa.

b) Muut arviointiperusteet:

- onko maa allekirjoittanut ja ratifioinut yleissopimuksen avunannosta ydinonnettomuuden tai säteilyhätätilan yhteydessä ja yleissopimuksen ydinonnettomuuden pikaisesta ilmoittamisesta ja noudattaako se niitä osoittaakseen, että altistuneelle väestölle annetaan säteilyhätätilan sattuessa asianmukaista tietoa ja esimerkiksi hätäsuunnitelmat on valmisteltu ja testattu niin, että säteilyhätätilan aikana voidaan päästöjen rajoittamiseksi ja niiden vaikutusten lieventämiseksi toteuttaa riittäviä suoja- ja korjaustoimenpiteitä,
- noudattaako maa vaarallisten aineiden kuljetusten turvallisuutta koskevia kansainvälisiä oikeudellisia välineitä, erityisesti SOLAS-yleissopimusta ja Chicagon yleissopimusta, osoittaakseen, että vaarallisten aineiden meri- ja ilmakuljetuksissa tehdään tosiasiallisesti tarkastuksia.

3. Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat ottaa huomioon muita, esimerkiksi poliittisia, taloudellisia, yhteiskun-

nallisia, eettisiä, tieteellisiä ja yleiseen turvallisuuteen liittyviä näkökohtia harkitessaan luvan myöntämistä radioaktiivisen jätteen ja käytetyn ydinpolttoaineen siirtoihin kolmansiin maihin, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 1 kohdan soveltamista.

4. Jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten on tehtävä yhteistyötä vaihtaakseen tietoja tämän suosituksen soveltamisesta.

Tämä suositus on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 4 päivänä joulukuuta 2008.

Komission puolesta

Andris PIEBALGS

Komission jäsen